

Tekst źródłowy nr 51

Fragment odezwy Komitetu Robotniczego Polskiej Partii Socjalno-Rewolucyjnej „Proletariat”, I IX 1882 r.

Dążenia i cele swoje proletariatu polski formułuje w sposób następujący:

I. Pod względem ekonomicznym, zgodnie z zasadami socjalizmu przyjętymi na kongresach międzynarodowych przez proletariatu wszystkich krajów, żądamy: 1) aby ziemia i narzędzia pracy przeszły z rąk jednostek na wspólną własność pracujących, na własność socjalistycznego państwa, 2) aby praca najemna zamieniona była przez pracę zbiorową zorganizowaną w stowarzyszeniach fabrycznych, rzemieślniczych i rolnych, 3) aby każda jednostka miała prawo do korzystania z owoców stowarzyszonej pracy, a to w stosunku do ilości zaofiarowanej przez siebie pracy i ogólnych zasobów państwa.

II. Na polu politycznym dobijać się będziemy jak największych swobód i z wszelkim rządem bez względu na jego narodowość walczyć będziemy dopóty, dopóki swobód tych całkowicie nie zdobędziemy.

1. *Jakie zasady socjalizmu znalazły odzwierciedlenie w sformułowaniach odezwy?*
2. *O jakie metody polityczne mogło chodzić twórcom odezwy?*

Ad. 1. Program socjalistyczny oparty był o następujące zasady:

- a) kooperatyzm – stopniowe przekształcanie kapitalizmu przez uspołdzielczanie (ziemia i narzędzia pracy wspólną własnością),
- b) syndykalizm – własność prywatna miała być przekształcona w własność związkową (p. 2),
- c) wynagrodzenie (korzystanie „z owoców stowarzyszonej pracy”) każdemu według jego pracy,
- d) redystrybucja dochodu narodowego i uzależnienie wynagrodzenia także od „ogólnych zasobów państwa”.

Ad. 2. Główną metodą walki politycznej miał być strajk, jednak myślano także o terrorze ekonomicznym i fizycznym. Istotną metodą walki miała być masowa przynależność do partii „Proletariat”.